

การพัฒนาJoythสถานการณเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สถานการณจำลอง ด้วยผู้ป่วยมาตรฐานเกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารเพื่อการบำบัด

สุนทรี ชะชาตย์, พย.ม.*, สุพัตรา จันทรสุวรรณ, พย.ม.*
ปวีดา โพธิ์ทอง, พย.ม.*, และเสาวลักษณ์ ศรีโพธิ์, พย.ม.*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและประเมินประสิทธิผลของJoythสถานการณเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สถานการณจำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐานเกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพ และการสื่อสารเพื่อการบำบัด โดยแบ่งการดำเนินการออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการJoythสถานการณในกลุ่มประชากร ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุพรรณบุรี จำนวน 116 คน 2) การพัฒนาJoythสถานการณโดยอาจารย์ประจำภาควิชาสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช 3) การทดลองใช้ และ 4) การประเมินประสิทธิผลของJoythสถานการณ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนในรายวิชาปฏิบัติสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช จำนวน 92 คน ได้จากการอ่านตาราง Krejcie & Morgan เลือกแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือวิจัยโดยผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาJoythสถานการณ แบบสัมภาษณ์ แบบวัดทักษะปฏิบัติการสร้างสัมพันธภาพ และการสื่อสารเพื่อการบำบัด และแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียน ที่ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัยโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน หาความตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องมีค่าเท่ากับ 1.00 และหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้ Cronbach's Alpha Coefficient มีค่า อยู่ระหว่าง 0.88-0.92 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนประเมินต่างๆ และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก นำมาจำแนกวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) การพัฒนาJoythสถานการณ มีประเด็นสำคัญครอบคลุม 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การกำหนดวัตถุประสงค์ที่เฉพาะเจาะจง (2) ความหลากหลายแต่ละระยะ (3) สถานการณพบได้บ่อยในสถานการณจริง (4) เทคนิคการสื่อสารใช้แตกต่างกัน และ (5) ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นครบถ้วน โดยมีJoythสถานการณจำนวน 5 Scenarios และ 2) การประเมินประสิทธิผล พบว่า หลังจากการใช้Joythสถานการณในการจัดการเรียนรู้อผลคะแนนเฉลี่ยของทักษะการสร้างสัมพันธภาพ และสื่อสารเพื่อการบำบัดของนักศึกษาพยาบาลผ่านเกณฑ์มากกว่าร้อยละ 80 ผลคะแนนเฉลี่ยของความพึงพอใจ อยู่ในระดับดีมาก ($M=4.64$, $SD=0.55$) สรุปได้ว่า Joythสถานการณดังกล่าว ส่งเสริมให้นักศึกษابรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้และพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้อ

คำสำคัญ:การจัดการเรียนการสอนโดยใช้สถานการณจำลอง Joythสถานการณจำลอง ผู้ป่วยมาตรฐาน
การสร้างสัมพันธภาพเพื่อการบำบัด การสื่อสารเพื่อการบำบัด

* วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุพรรณบุรี คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

Corresponding author E-mail: soontaree@snc.ac.th

(Received: February 3, 2023; Revised: May 18, 2024; Accepted: June 1, 2024)

Development of Scenario for Simulation-Based Learning with Standardized Patient about Therapeutic of Relationship and Communication

Soontree Khachat, M.N.S.*, Suphattra Chansuvarn, M.N.S.*

Pawida Phothong, M.N.S.* & Saowalak Sripho, M.N.S.*

Abstract

This research aimed to develop and evaluate the effectiveness of scenarios for simulation based- learning with standardized patients regarding relationship building and therapeutic communication skills. The study consisted of four steps: 1) Assessing the problem conditions and needs regarding simulation problems among 116 third-year Bachelor of Nursing Science students at Boromarajonani College of Nursing, Suphanburi; 2) Developing scenarios by lecturers from the Department of Mental Health and Psychiatric Nursing; 3) Experimenting with the situational problems; and 4) Evaluating their effectiveness. The purposive sample comprised 92 third-year nursing students enrolled in Mental Health and Psychiatric Nursing Practicum, determined using Krejcie and Morgan's table. The research instruments included a questionnaire on problem conditions and needs, an interview form, a measurement of relationship building and therapeutic communication skills, and a student satisfaction questionnaire. The tools were validated by three experts, with a content validity index of 1.00 and Cronbach's alpha coefficients ranging from 0.88 to 0.92.

The results revealed: 1) The developed scenarios covered five essential elements: specific objectives, diversity in each phase, realistic scenarios, different communication techniques, and necessary basic information. There were five scenarios were created. 2) their effectiveness was evaluated. Post-intervention, nursing students' average scores for relationship building and therapeutic communication skills exceeded 80%, indicating proficiency. Student satisfaction was rated very good ($M=4.64$, $SD=0.55$). In conclusion, the scenarios were effectively facilitating the achievement of learning outcomes, and student satisfaction.

Keywords: simulation- based learning standardized patient scenario therapeutic of relationship communication skill

* Boromarjonani College of Nursing, Suphanburi, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute, Ministry of Public Health

บทนำ

การจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ โดยผู้เรียนลงมือทำ และใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ลงมือกระทำ ผ่านประสบการณ์ในสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย ร่วมกับการสะท้อนคิดทำให้เกิดการพัฒนาความรู้และทักษะทางการพยาบาล ซึ่งแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ทางการพยาบาล โดยใช้สถานการณ์จำลองของ Jeffries และ Rogers (2012) เชื่อว่า องค์ประกอบที่สำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน ลักษณะการจัดการฝึกปฏิบัติการออกแบบสถานการณ์จำลอง และผลลัพธ์การเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งผลลัพธ์ที่คาดหวังให้เกิดกับผู้เรียน ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะที่แสดงออก ความพึงพอใจ การคิดวิเคราะห์ และความมั่นใจในตนเองของผู้เรียน จากการศึกษา พบว่า มีการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สถานการณ์จำลองในรายวิชาต่างๆ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยเฉพาะในภาคปฏิบัติ มีการเตรียมความพร้อมนักศึกษาทบทวนขึ้นฝึกภาคปฏิบัติ โดยมีการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สถานการณ์จำลองให้มีโจทย์ที่หลากหลายและเฉพาะเจาะจงต่อการพัฒนาทักษะทางการพยาบาล ทำให้นักศึกษามีความสุขและพอใจกับการเรียนรู้ ช่วยให้นักศึกษาส่วนใหญ่ตัดสินใจได้เร็วขึ้น และเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติการพยาบาลมากขึ้น (ละมัต เลิศล้ำ, ชนิดา ธนสารสุธี, สุภาเพ็ญ ปานะวัฒน์พิสุทธิ, และชัชชรีย์ บำรุงศรี, 2562; สมจิตต์ สิ้นธุชัย, กันยารัตน์ อุบลวรรณ, และสุนีย์รัตน์ บุญศิลป์, 2560) และจากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สถานการณ์เสมือนจริงสำหรับนักศึกษาพยาบาล พบว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้สถานการณ์เสมือนจริง ช่วยให้เกิดผลลัพธ์ต่อทักษะปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล ได้แก่ ทักษะการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในคลินิก การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และส่งผลลัพธ์ต่อการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับความพึงพอใจในกิจกรรมการเรียนการสอน และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ตลอดจนสามารถนำความรู้ทางทฤษฎีสู่การปฏิบัติทางการพยาบาล การเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (นงลักษณ์ คำสาวิตรี, และวิไลลักษณ์ เผือกพันธ์, 2566)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองเกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพและสื่อสารเพื่อการบำบัด (Suzanne Hetzel Campbell, 2018) ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการสังเกตปฏิกริยาตอบสนองในการสื่อสารเพื่อการบำบัดในสถานการณ์อย่างมีวิจารณญาณ และจากการศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลองการสร้างสัมพันธภาพ เพื่อการบำบัดต่อการรับรู้ความสามารถในการใช้เทคนิคการสร้างสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดของนักศึกษา พบว่า ภายหลังจากเรียนรู้นักศึกษารับรู้ความสามารถในการใช้เทคนิคการสร้างสัมพันธภาพเพื่อการบำบัด มากกว่าก่อนการเตรียมความพร้อม (บุปผา ใจมั่น, วิจิตรา จิตรักษ์, โปรยทิพย์ สันตพันธ์, และอนงค์ลักษณ์ วงศ์ตรี, 2567) ซึ่งการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐานที่ส่งเสริมความรู้ ความมั่นใจ ในความสามารถของตนเอง และทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัด พบว่า มีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ โจทย์สถานการณ์ต้องมีความหลากหลายในการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารเพื่อการบำบัด ครอบคลุมทุกเทคนิคการสื่อสารเพื่อการบำบัดและระยะของสัมพันธภาพเพื่อการบำบัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าสถานการณ์มีความครบถ้วนสมบูรณ์ จะช่วยทำให้เกิดคำถามในการอภิปรายและการสะท้อนคิดของผู้เรียน (สุนทรี ชะชาตย์, สุพัตรา จันทร์สุวรรณ, ปวีดา โพธิ์ทอง, และเสาวลักษณ์ ศรีโพธิ์, 2565) ซึ่งการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สถานการณ์จำลองเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการบำบัดโดยใช้ผู้ป่วยมาตรฐาน จะสามารถ

ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีกว่าการเรียนรู้จากหุ่นมนุษย์เสมือนจริง เนื่องจากสื่อสารผ่านการแสดงภาษากายได้ในการสื่อสารเพื่อการบำบัดกับผู้ที่มีความผิดปกติทางจิต ทั้งความผิดปกติทางการคิด การรับรู้ อารมณ์ และพฤติกรรม (Suzanne A Fogger, 2019) ซึ่งการพัฒนาแบบจำลองสถานการณ์ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนด้วยสถานการณ์จำลองนั้นต้องประกอบด้วย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ ภาพรวม และขั้นตอนของสถานการณ์ การประเมินผลการเรียนรู้ และข้อมูลสถานการณ์ที่จำเป็น (สุภาพัญญา ปาณะวัฒนพิสุทธิ์, ละมัต เลิศล้ำ, และชนิดา ธนสารสุธี, 2562)

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุพรรณบุรี มีการจัดการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติสุขภาพจิต และการพยาบาลจิตเวช สำหรับนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 ซึ่งมีการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐานเกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารเพื่อการบำบัด เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติทักษะดังกล่าว จำเป็นอย่างยิ่งต้องใช้สถานการณ์หรือจัดประสบการณ์ให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติจริงในสภาพที่ใกล้เคียงกับสภาพจริงมากที่สุด เพื่อให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ในการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารเพื่อการบำบัดในผู้ที่มีความผิดปกติทางจิต แต่เนื่องจากสถานการณ์ที่ผ่านมา ยังไม่มีความหลากหลาย ไม่ครอบคลุมทุกเทคนิคการสื่อสารเพื่อการบำบัดและระยะของสัมพันธภาพเพื่อการบำบัด และข้อมูลที่จำเป็นในสถานการณ์ยังไม่ครบถ้วน จากสถานการณ์ดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนาสถานการณ์เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐาน เกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารเพื่อการบำบัด เพื่อให้นักศึกษาเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามที่กำหนดในรายวิชาและหลักสูตรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาสถานการณ์ในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐาน ที่เกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารเพื่อการบำบัด
2. เพื่อประเมินประสิทธิผลของสถานการณ์ในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐาน ที่เกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารเพื่อการบำบัด

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาสถานการณ์ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐานที่เกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารเพื่อการบำบัด โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 จำนวน 116 คน และอาจารย์ประจำภาควิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช จำนวน 4 คน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนในรายวิชาปฏิบัติสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช จำนวน 92 คน ซึ่งขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ได้จากการอ่านตาราง Krejcie & Morgan โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) ตามระยะเวลาการฝึกงานภาคปฏิบัติโดยมีเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้

- 1) ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาปฏิบัติสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช
- 2) ไม่มีปัญหาสุขภาพที่เป็นอุปสรรคในการเข้าร่วมวิจัย

การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุพรรณบุรี เลขรับรองที่ EC-005/2564 ซึ่งเมื่อได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์แล้ว คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา ดังกล่าว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ในแต่ละขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ใช้ แบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาจิตสถานการณ และแบบสัมภาษณ์ ส่วนขั้นตอนที่ 3 และ 4 ใช้แบบประเมินทักษะการสร้างสัมพันธภาพและสื่อสารเพื่อการบำบัด และแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อจิตสถานการณ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) แบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาจิตสถานการณเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สถานการณจำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐานที่เกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารเพื่อการบำบัด โดยการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดขอบเขตและโครงสร้างของแบบสอบถามเพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย อายุ เพศ หลักสูตรที่ศึกษา ชั้นปี และผลการเรียนเฉลี่ยสะสม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาจิตสถานการณ ประกอบด้วย ข้อคำถามที่เกี่ยวข้อง จำนวน 17 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert) แต่ละข้อมีระดับความคิดเห็น 5 ระดับ ตั้งแต่ มีความคิดเห็นตรงตามรายการประเมินน้อยที่สุดจนถึงมากที่สุด มีความหมายการแปลผลคะแนนตามคะแนนเฉลี่ยดังนี้ 1.00-1.50 คะแนน เท่ากับน้อยที่สุด 1.51-2.50 คะแนน เท่ากับ น้อย 2.51-3.50 คะแนน เท่ากับ ปานกลาง 3.51-4.50 คะแนน เท่ากับมาก และ 4.51-5.00 คะแนน เท่ากับ มากที่สุด

2) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับการสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาจิตสถานการณ ซึ่งผู้วิจัยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลมากำหนดข้อคำถามปลายเปิด เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย ในการสอบถามหลังพัฒนาจิตสถานการณ มีประเด็นคำถามจำนวน 11 ข้อ

3) แบบประเมินทักษะการสร้างสัมพันธภาพและสื่อสารเพื่อการบำบัด โดยผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามโครงสร้างและองค์ประกอบ ที่กำหนดสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างสัมพันธภาพของเพปบลาวและเทคนิคการสื่อสารเพื่อการบำบัด หลักการสื่อสารกับผู้ที่มีความผิดปกติทางความคิด การรับรู้ อารมณ์ และพฤติกรรม เป็นแบบวัดทักษะปฏิบัติการสร้างสัมพันธภาพและสื่อสารเพื่อการบำบัดกับผู้ที่มีความผิดปกติทางจิต จำนวน 5 แบบประเมิน ซึ่งเกี่ยวกับทักษะการสร้างสัมพันธภาพและสื่อสารเพื่อการบำบัดกับผู้ที่มีความผิดปกติทางจิต ได้แก่ ผู้ป่วยทางจิตที่มีการคิดและการรับรู้ผิดปกติ ร่วมกับพฤติกรรมหวาดระแวง ผู้ป่วยทางจิตที่มีอารมณ์เศร้าร่วมกับพฤติกรรมพึ่งพา ผู้ป่วยทางจิตที่มีการคิดและการรับรู้

ผิปกติร่วมกับพฤติกรรมแยกตัว ผู้ป่วยทางจิตที่มีอารมณ์แปรปรวนร่วมกับพฤติกรรมเจ้ากี้เจ้าการ และผู้ป่วยทางจิตที่มีการคิด และการรับรู้ผิปกติร่วมกับพฤติกรรมก้าวร้าวจากการใช้สารเสพติด โดยเป็นแบบวัดทักษะปฏิบัติดังกล่าว มีรายการประเมิน จำนวน 25-30 รายการ แบ่งคะแนนรายข้อ เป็น 3 ระดับ ประกอบด้วย ระดับ 1 ปฏิบัติครบถ้วนและถูกต้อง ระดับ 2 ปฏิบัติไม่ครบถ้วนหรือปฏิบัติไม่ถูกต้อง และระดับ 3 ไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องในเรื่องสำคัญ โดยการให้คะแนน ระดับ 1 และ 2 จะมีเกณฑ์การให้มากขึ้น ตามระดับความสำคัญของพฤติกรรมแต่ละรายข้อ

4) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อวิทยสถานการณ ซึ่งผู้วิจัยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลมาสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยกำหนดขอบเขตและโครงสร้างของแบบสอบถาม เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งแบบสอบถามความพึงพอใจประกอบด้วย ข้อคำถามที่เกี่ยวข้อง จำนวน 14 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert) แต่ละข้อ มีระดับความพึงพอใจ 5 ระดับ ตั้งแต่ มีความพึงพอใจตามรายการประเมินน้อยที่สุดจนถึงมากที่สุด มีความหมาย การแปลผลคะแนนตามคะแนนเฉลี่ยดังนี้ 1.00-1.50 คะแนน เท่ากับ น้อยที่สุด 1.51-2.50 คะแนน เท่ากับ น้อย 2.51-3.50 คะแนน เท่ากับ ปานกลาง 3.51-4.50 คะแนน เท่ากับ มาก และ 4.51-5.00 คะแนน เท่ากับ มากที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความชัดเจน และความสมบูรณ์ของข้อคำถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนด้วยสถานการณจำลอง 1 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศีกษา 1 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเรียนการสอนทางการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช 1 คน และวิเคราะห์ความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือ โดยหาค่า IOC (Index of item Objective Congruence) มีค่าเท่ากับ 1.00 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วนำแบบประเมิน ไปทดสอบ (tryout) กับกลุ่มที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง และหาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.88-0.92

การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับวิทยสถานการณ (Research-R1: Analysis and Design) เป็นการรวบรวมข้อมูล โดยศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับวิทยสถานการณ วิเคราะห์ และสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาวิทยสถานการณเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู โดยใช้สถานการณจำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐานที่เกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารเพื่อการบำบัด ขั้นตอนย่อย ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1.1 การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการเรียนรูทางการพยาบาลโดยใช้สถานการณของ Jeffries & Rogers (2012) รวมทั้งทฤษฎีการสร้างสัมพันธภาพของเพปเปลวและทบทวนเทคนิคการสื่อสารเพื่อการบำบัด หลักการสื่อสารกับผู้ที่มีความผิปกติทางจิต (Peplau, 1952; Cheryl Forchuk & Mar Ann Boyd,

2018) จากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาโจทย์สถานการณ์

ขั้นตอนที่ 1.2 การศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาโจทย์สถานการณ์ โดยใช้เครื่องมือการรวบรวมข้อมูลการวิจัย เป็นแบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาโจทย์สถานการณ์ ในประชากร คือ นักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุพรรณบุรี จำนวน 116 คน และสัมภาษณ์เชิงลึกต่อเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งกับนักศึกษาพยาบาล จำนวน 10 คน ที่มีความสนใจให้สัมภาษณ์ หลังจากตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเสร็จแล้ว นำผลการศึกษาดังกล่าวมาวิเคราะห์ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการพัฒนาโจทย์สถานการณ์ต่อไป

ขั้นที่ 2 การพัฒนาโจทย์สถานการณ์ (Development-D: Development Model) เป็นการนำผลการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาโจทย์สถานการณ์ตามแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาจัดทำร่างโจทย์สถานการณ์ ประกอบด้วย ขั้นตอนย่อยได้แก่

ขั้นตอนที่ 2.1 การพัฒนาโจทย์สถานการณ์ โดยอาจารย์ประจำภาควิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช ร่วมทบทวนวรรณกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง สร้างและจัดทำร่างโจทย์สถานการณ์

ขั้นตอนที่ 2.2 การตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขโจทย์สถานการณ์ เป็นการนำโจทย์สถานการณ์ ฉบับร่างให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ จำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนด้วยสถานการณ์จำลอง 1 คน ด้านการศึกษา 1 คน และด้านการเรียนการสอนทางการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช 1 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของร่างโจทย์สถานการณ์ แล้วทำการปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้ต่อไป

ขั้นที่ 3 การทดลองใช้โจทย์สถานการณ์ (Research-R₂: Implement) เป็นการนำโจทย์สถานการณ์ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนในรายวิชาปฏิบัติสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช จำนวน 92 คน โดยเข้าร่วมจำนวน 5 ครั้งๆ ละ 2 ชั่วโมง (1 โจทย์สถานการณ์ต่อ 1 ครั้ง)

ขั้นที่ 4 การประเมินประสิทธิผลของโจทย์สถานการณ์ (Development-D₂: Evaluation) เป็นการประเมินประสิทธิผลของโจทย์สถานการณ์ โดยการประเมินทักษะการสร้างสัมพันธภาพและสื่อสารเพื่อการบำบัดในกลุ่มตัวอย่าง จากขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ของผู้ผ่านเกณฑ์และไม่ผ่านเกณฑ์ และประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อโจทย์สถานการณ์ดังกล่าว นำมาวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาโจทย์สถานการณ์เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐาน ที่เกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารเพื่อการบำบัด

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับโจทย์สถานการณ์

การพัฒนาโจทย์สถานการณ์ โดยนำผลการสำรวจสภาพปัญหาที่ผ่านมา พบว่า คะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ โจทย์สถานการณ์ช่วยให้นักศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ในการใช้การสื่อสารและสร้างสัมพันธภาพเพื่อการบำบัด

($M=3.64$, $SD=0.35$) รองลงมา คือ โจทย์สถานการณ์มีความหลากหลาย ($M=3.67$, $SD=0.37$) ส่วนความต้องการในการพัฒนาโจทย์สถานการณ์ที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ โจทย์สถานการณ์ช่วยให้นักศึกษาสื่อสารเพื่อการบำบัดได้อย่างเหมาะสม ($M=3.95$, $SD=0.38$) รองลงมา คือ โจทย์สถานการณ์มีเรื่องราวเหตุการณ์การสร้างสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดครบทุกระยะ ($M=3.88$, $SD=0.36$) โจทย์สถานการณ์ช่วยให้นักศึกษาประยุกต์ใช้การสร้างสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดได้อย่างเหมาะสมตามลำดับ ($M=3.85$, $SD=0.38$)

ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกในนักศึกษา วิเคราะห์เนื้อหาและสรุปได้ 5 ประเด็น ดังนี้ 1) โจทย์สถานการณ์ยังไม่หลากหลายในการสร้างสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดในระยะเตรียมการ ระยะเริ่มแรก ระยะดำเนินการ และระยะสิ้นสุด 2) โจทย์สถานการณ์ต้องปรับปรุงให้มีความชัดเจนทุกระยะ 3) ลักษณะผู้ที่มีความผิดปกติทางจิตในโจทย์สถานการณ์ต้องมีโรคจิตเวชต่างๆ ที่พบได้บ่อยในผู้ป่วยจิตเวช เช่น โรคจิตเภท โรคจิตจากสารเสพติด โรคจิตซึมเศร้า โรคอารมณ์สองขั้ว 4) ปัญหาและอุปสรรคในการสร้างสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดแต่ละระยะ และเทคนิคการสื่อสารเพื่อการบำบัดในโจทย์สถานการณ์ ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้เข้าใจ และประยุกต์ใช้เกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารเพื่อการบำบัด และ 5) ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในโจทย์สถานการณ์จำลองควรมีข้อมูลต่างๆ คล้ายแฟ้มประวัติผู้ป่วยจิตเวช ในผู้ป่วยจิตเวช ได้แก่ อาการสำคัญ ประวัติการเจ็บป่วยปัจจุบัน ประวัติการเจ็บป่วยในอดีต ประวัติการใช้สารเสพติด ประวัติครอบครัว การประเมินสภาพจิต ผลตรวจร่างกาย ผลตรวจทางห้องปฏิบัติการ แผนการรักษา ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแบบแผนทางสุขภาพปัจจุบัน อาการตั้งแต่ระยะแรก จนถึง ปัจจุบัน

ขั้นที่ 2 การพัฒนาโจทย์สถานการณ์

นำผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาโจทย์สถานการณ์ จากขั้นตอนที่ 1 มาพัฒนาโจทย์สถานการณ์ฉบับร่างและให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และสรุปประเด็นสำคัญในการพัฒนาโจทย์สถานการณ์ มี 5 องค์ประกอบ ดังนี้ ได้แก่ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ที่เฉพาะเจาะจงในโจทย์สถานการณ์ นำไปสู่ผลลัพธ์ เกี่ยวกับทักษะการสร้างสัมพันธภาพและสื่อสารเพื่อการบำบัด 2) ความหลากหลายของสภาพปัญหาในโจทย์สถานการณ์เกี่ยวกับสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดแต่ละระยะ 3) ลักษณะผู้ที่มีความผิดปกติทางจิตในโจทย์สถานการณ์เป็นสถานการณ์ที่พบได้บ่อยในสถานการณ์จริง 4) เทคนิคการสื่อสารเพื่อการบำบัดที่ใช้ในโจทย์สถานการณ์มีความแตกต่างกันในแต่ละสถานการณ์ และ 5) ความครบถ้วนของข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในโจทย์สถานการณ์ ใกล้เคียงกับสภาพจริง โดยโจทย์สถานการณ์การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารเพื่อการบำบัดกับผู้ป่วยทางจิต มีจำนวน 5 scenarios

ขั้นที่ 3 การทดลองใช้และนำไปปรับปรุง และขั้นที่ 4 การประเมินประสิทธิผลของโจทย์สถานการณ์โดยการประเมินทักษะปฏิบัติการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารเพื่อการบำบัด และประเมินผลความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง

2. ผลประเมินประสิทธิผลของโจทย์สถานการณ์ในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐาน ที่เกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารเพื่อการบำบัด พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ที่เข้ารับการประเมินทักษะปฏิบัติการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารเพื่อการบำบัดในแต่ละโจทย์สถานการณ์ ผ่านเกณฑ์มากกว่าร้อยละ 80 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างในการเข้ารับการประเมินทักษะปฏิบัติการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารเพื่อการบำบัด จำแนกตามแต่ละโจทย์สถานการณ์ (n=92)

โจทย์สถานการณ์จำลอง (scenarios)	จำนวนผู้ เข้ารับ การ ประเมิน (คน)	จำนวนผู้ ผ่าน เกณฑ์ การ ประเมิน (คน)	ร้อยละของ ผู้สอบผ่าน เกณฑ์
Scenario 1: การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารเพื่อการบำบัดกับผู้ป่วยทางจิตที่มีการคิด และการรับรู้ผิดปกติ ร่วมกับพฤติกรรมหวาดระแวง	92	74	80.00
Scenario 2: การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารเพื่อการบำบัดกับผู้ป่วยทางจิตที่มีอารมณ์เศร้า ร่วมกับพฤติกรรมพึ่งพา	92	86	93.33
Scenario 3: การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารเพื่อการบำบัดกับผู้ป่วยทางจิตที่มีการคิด และการรับรู้ผิดปกติ ร่วมกับพฤติกรรมแยกตัว	92	79	86.67
Scenario 4: การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารเพื่อการบำบัดกับผู้ป่วยทางจิตที่มีอารมณ์แปรปรวน ร่วมกับพฤติกรรมเจ้ากี้เจ้าการ	92	77	83.33
Scenario 5: การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารเพื่อการบำบัดกับผู้ป่วยทางจิตที่มีการคิดและการรับรู้ผิดปกติ ร่วมกับพฤติกรรมก้าวร้าวจากการใช้สารเสพติด	92	77	83.33

ผลการประเมินความพึงพอใจต่อโจทย์สถานการณ์ ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.55 อยู่ในระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อวิทยสถานการณ์ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วย มาตรฐานที่เกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารเพื่อการบำบัด ของของกลุ่มตัวอย่าง (n=92)

ที่	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
		M	SD	แปลผล
1	วิทยสถานการณ์มีการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจน	4.64	0.53	มากที่สุด
2	วิทยสถานการณ์มีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้**	4.70	0.51	มากที่สุด
3	วิทยสถานการณ์ใกล้เคียงกับประสบการณ์ทางคลินิก	4.53	0.62	มากที่สุด
4	วิทยสถานการณ์มีข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการตัดสินใจ	4.55	0.62	มากที่สุด
5	วิทยสถานการณ์ทำให้เข้าใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น	4.65	0.54	มากที่สุด
6	วิทยสถานการณ์มีความท้าทายช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจอยากเรียนรู้*	4.65	0.54	มากที่สุด
7	วิทยสถานการณ์ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนนำความรู้เดิมมาคิด วิเคราะห์ และตัดสินใจในการแก้ปัญหาต่างๆ	4.64	0.55	มากที่สุด
8	วิทยสถานการณ์ช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน	4.64	0.57	มากที่สุด
9	วิทยสถานการณ์ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดในระยะต่างๆได้	4.65	0.52	มากที่สุด
10	วิทยสถานการณ์ช่วยให้ผู้เรียนแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการสร้างสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดในระยะต่างๆได้	4.61	0.55	มากที่สุด
11	วิทยสถานการณ์ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการบำบัดได้**	4.66	0.54	มากที่สุด
12	วิทยสถานการณ์ช่วยให้ผู้เรียนตัดสินใจเลือกใช้เทคนิคการสื่อสารเพื่อการบำบัดกับผู้ที่มีความผิดปกติทางจิตในสถานการณ์ต่างๆได้	4.61	0.57	มากที่สุด
13	วิทยสถานการณ์ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดกับผู้ที่มีความผิดปกติทางจิตได้ในสถานการณ์ที่หลากหลาย**	4.70	0.51	มากที่สุด
14	วิทยสถานการณ์นำไปสู่การสะท้อนคิดและสรุปการเรียนรู้ตามผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนด***	4.73	0.47	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยโดยรวม		4.64	0.55	มากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยของการวิจัยและพัฒนา โดยศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาจิตวิทยาการศึกษานักเรียน ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐานที่เกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารเพื่อการบำบัด และวิเคราะห์เนื้อหาตามแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ทางการพยาบาลโดยใช้สถานการณ์จำลองของ Jeffries & Rogers (2012) รวมทั้งทฤษฎีการสร้างสัมพันธภาพของเพปพลาวและทบทวนเทคนิคการสื่อสารเพื่อการบำบัด หลักการสื่อสารกับผู้ที่มีความผิดปกติทางจิต (Peplau, 1952; Cheryl Forchuk, & Mary Ann Boyd, 2018) จากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การพัฒนาจิตวิทยาการศึกษานักเรียน จำลองดังกล่าว ต้องมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประเด็น ดังนี้ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ที่เฉพาะเจาะจงในจิตวิทยาการศึกษานักเรียน นำไปสู่ผลลัพธ์เกี่ยวกับทักษะการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารเพื่อการบำบัด 2) ความหลากหลายของสภาพปัญหาในจิตวิทยาการศึกษานักเรียนเกี่ยวกับสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดแต่ละระยะ 3) ลักษณะผู้ที่มีความผิดปกติทางจิตในจิตวิทยาการศึกษานักเรียนเป็นสถานการณ์ที่พบได้บ่อยในสถานการณ์จริง 4) เทคนิคการสื่อสารเพื่อการบำบัดที่ใช้ในจิตวิทยาการศึกษานักเรียนมีความแตกต่างกันในแต่ละสถานการณ์ และ 5) ความครบถ้วนของข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในจิตวิทยาการศึกษานักเรียนใกล้เคียงกับสภาพจริง ซึ่งการพัฒนาจิตวิทยาการศึกษานักเรียนจำลองผู้ป่วยมาตรฐาน เริ่มจากการระบุวัตถุประสงค์ของสถานการณ์หรือเป้าหมายการเรียนรู้ และสร้างจิตวิทยาการศึกษานักเรียน โดยการออกแบบจิตวิทยาการศึกษานักเรียน จำลองผู้ป่วยมาตรฐานนั้น ต้องประกอบด้วย วัตถุประสงค์ที่ชัดเจน วัตถุประสงค์ที่ต้องใช้ การกำหนดเวลา รายละเอียดของ Script และการอธิบายรายละเอียดทางการแพทย์ การรักษาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีความเหมาะสมเพียงพอต่อการอธิบายสภาพผู้ป่วยให้เห็นถึงบริบทที่ชัดเจนและซับซ้อน (Linda Wilson, & Samuel W. Price, 2015) โดยจิตวิทยาการศึกษานักเรียนจำลองที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีจำนวน 5 Scenarios ประกอบด้วย Scenario 1: การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารเพื่อการบำบัดกับผู้ป่วยทางจิตที่มีการคิด และการรับรู้ผิดปกติ ร่วมกับพฤติกรรมหวาดระแวง Scenario 2: การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารเพื่อการบำบัดกับผู้ป่วยทางจิตที่มีอารมณ์เศร้าร่วมกับพฤติกรรมพึ่งพา Scenario 3: การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารเพื่อการบำบัดกับผู้ป่วยทางจิตที่มีการคิดและการรับรู้ผิดปกติ ร่วมกับพฤติกรรมแยกตัว Scenario 4: การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารเพื่อการบำบัดกับผู้ป่วยทางจิตที่มีอารมณ์แปรปรวน ร่วมกับพฤติกรรมเจ้ากี้เจ้าการ และ Scenario 5: การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารเพื่อการบำบัดกับผู้ป่วยทางจิตที่มีการคิดและการรับรู้ผิดปกติร่วมกับพฤติกรรมก้าวร้าวจากการใช้สารเสพติด สอดคล้องกับการศึกษาของ สุภาเพ็ญ ปานะวัฒนพิสุทธิ์, ละมัด เลิศล้ำ, และชนิดา ธารสารสุธี (2562) พบว่า จิตวิทยาการศึกษานักเรียนต้องประกอบด้วย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ภาพรวม ขั้นตอนของสถานการณ์ การประเมินผลการเรียนรู้ และข้อมูลสถานการณ์ โดยจิตวิทยาการศึกษานักเรียนต้องมีความหลากหลายและเฉพาะเจาะจงต่อการพัฒนาทักษะทางการพยาบาล

ประสิทธิผลของจิตวิทยาการศึกษานักเรียนในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐานที่เกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารเพื่อการบำบัด พบว่า ผลการประเมินทักษะการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารเพื่อการบำบัดในแต่ละจิตวิทยาการศึกษานักเรียน ส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์การประเมิน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Bagus Dwi, Ida Zuhroidah, & Mokhammad Sujarwadi (2020) ได้ศึกษา ผลของการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วย

มาตรฐาน และการแสดงบทบาทสมมติต่อการพัฒนาความมั่นใจและทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัด พบว่า กลุ่มที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐาน มีความมั่นใจและทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัด มากขึ้น และมณูชพาณี ขำวงษ์, สุทธนันท์ กัลป์กะ, วิไลลักษณ์ ศิริรัมย์, และชาลินี หนูชูสุข (2563) ศึกษาเกี่ยวกับผลของการเรียนรู้ โดยใช้สถานการณ์จำลองต่อความมั่นใจในตนเอง ในการปฏิบัติทักษะการสนทนา เพื่อการบำบัดของนักศึกษาพยาบาล พบว่า คะแนนเฉลี่ย ความมั่นใจในตนเอง ในการปฏิบัติทักษะการสนทนาเพื่อการบำบัดภายหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลอง และคะแนนเฉลี่ยความมั่นใจในตนเอง ในการปฏิบัติทักษะการสนทนาเพื่อการบำบัดของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งโจทย์สถานการณ์ดังกล่าวช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์การตัดสินใจในคลินิก เน้นการสนับสนุนให้ผู้เรียนที่เฉพาะเจาะจง ดำรงไว้ซึ่งระดับความเหมือนจริง เน้นการสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ และในส่วนผลการประเมินความพึงพอใจต่อโจทย์สถานการณ์ดังกล่าว มีค่าเฉลี่ย โดยรวมอยู่ในระดับดีมากที่สุด ซึ่งรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ โจทย์สถานการณ์นำไปสู่การสะท้อนคิดและสรุปการเรียนรู้ตามผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนด รองลงมาคือ โจทย์สถานการณ์มีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้และโจทย์สถานการณ์ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดกับผู้ที่มีความผิดปกติทางจิตได้ในสถานการณ์ที่หลากหลาย โจทย์สถานการณ์ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการบำบัดได้ตามลำดับ สอดคล้องกับผลการศึกษาของสุภาเพ็ญ ปานะวัฒน์พิสุทธิ์, ละมัต เลิศล้ำ, และชนิดา ธนสารสุธี (2562) เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ โจทย์สถานการณ์ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนด้วยสถานการณ์จำลอง ซึ่งการออกแบบสถานการณ์จำลองที่ดี มีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ วัตถุประสงค์ ความเหมือนจริง และการแก้ปัญหา โดยการออกแบบสถานการณ์จำลอง ต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ต้องให้เห็นพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออก และผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เฉพาะเจาะจงซึ่งวัตถุประสงค์ที่ดีต้องสามารถอธิบายได้ มีความสมเหตุสมผล และมีความเหมือนจริง ซึ่งสถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้นต้องอยู่บนพื้นฐานแนวคิด ทฤษฎี และสามารถปฏิบัติได้จริง และวัตถุประสงค์ควรกำหนดระยะเวลาการบรรลุเป้าหมายในช่วงการเรียนรู้ ในขั้นสอนของผู้เรียน ในการออกแบบสถานการณ์จำลองจะต้องมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และต้องมีความซับซ้อน เพื่อช่วยสะท้อนกระบวนการคิดและการแสดงพฤติกรรมของผู้เรียน (Groom, Handerson, & Sittner, 2014; วรางคณา คุ่มสุข, และมาเรียม นิลพันธุ์, 2564) นอกจากนี้การมีโจทย์สถานการณ์ที่หลากหลายและเฉพาะเจาะจง ต่อการพัฒนาทักษะทางการพยาบาล ทำให้นักศึกษามีความสุขและพอใจกับการเรียนรู้ (ละมัต เลิศล้ำ, ชนิดา ธนสารสุธี, สุภาเพ็ญ ปานะวัฒน์พิสุทธิ์, และชัชวีย์ บำรุงศรี, 2562; สมจิตต์ สีนุธชัย, กันยารัตน์ อุบลวรรณ, และสุนีย์รัตน์ บุญศิลป์, 2560)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้รับผิดชอบหลักสูตร นำโจทย์สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐานที่เกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารเพื่อการบำบัด ดังกล่าว ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองในภาคทฤษฎีและเตรียมความพร้อมนักศึกษาก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยจิตเวช

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปควรจัดทำวิจัยเปรียบเทียบผลการใช้โจทย์สถานการณ์ ทั้ง 5 scenario ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐานเกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารเพื่อการบำบัด ต่อความรู้จักและการสื่อสารเพื่อการบำบัด และความมั่นใจของนักศึกษาพยาบาล

เอกสารอ้างอิง

- นงลักษณ์ คำสาสดี, และวิไลลักษณ์ เผือกพันธ์. (2566). การจัดการเรียนการสอนโดยใช้สถานการณ์เสมือนจริงสำหรับนักศึกษาพยาบาล: การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ. *วารสารวิจัยและพัฒนาด้านสุขภาพ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา*. ๑(1), 5-17.
- บุปผา ใจมั่น, วิจิตรา จิตรักษ์, โปรยทิพย์ สันตพันธ์, และอนงค์ลักษณ์ วงศ์ตรี. (2567). ผลของโปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองการสร้างสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดต่อการรับรู้ความสามารถในการใช้เทคนิคการสร้างสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดของนักศึกษาพยาบาล. *สหวิทยาการและความยั่งยืนปริทรรศน์ไทย*, 1๙(1), 26-37.
- มณูชพาณิชย์ ขำวงษ์, สุทธานันท์ กัลป์กะ, วิไลลักษณ์ ศิริมัย, และชาลินี หนูชูสุข. (2563). ผลของการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองต่อความมั่นใจในตนเองในการปฏิบัติทักษะการสนทนาเพื่อการบำบัดของนักศึกษาพยาบาล. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพฯ*, 3๔(1), 201-211.
- ละมัต เลิศล้ำ, ชนิดา ธารสารสุธี, สุภาเพ็ญ ปานะวัฒน์พิสุทธิ, และชัชชรีย์ บำรุงศรี. (2562). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนด้วยสถานการณ์จำลองเสมือนจริง. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*, 6 ฉบับพิเศษ(6), 43-58.
- วรางคณา คุ่มสุข, และมาเรียม นิลพันธ์. (2564). การเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองเสมือนจริง. *วารสารสภาการสาธารณสุขชุมชน*, ๙(1), 1-11.
- สุภาเพ็ญ ปานะวัฒน์พิสุทธิ, ละมัต เลิศล้ำ, และชนิดา ธารสารสุธี. (2562). การพัฒนารูปแบบโจทย์สถานการณ์เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนด้วยสถานการณ์จำลองเสมือนจริง. *วารสารวิชาการสาธารณสุข*, 28 ฉบับพิเศษ, 33-41.
- สุนทรี ขะชาตย์, สุพัตรา จันทร์สุวรรณ, ปวีดา โพธิ์ทอง, และเสาวลักษณ์ ศรีโพธิ์. (2565). ได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐานที่ส่งเสริมความรู้ ความมั่นใจในความสามารถของตนเองและทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัด. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุพรรณบุรี*, 5(2), 47-59.
- สมจิตต์ สีนุชชัย, กัญยรัตน์ อุบลวรรณ, และสุนีย์รัตน์ บุญศิลป์. (2560). การเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองเสมือนจริง: การนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 18(1), 29-38.
- Forchuk, C., & Boyd, M. A. (2018). *Communication Therapeutic and The Therapeutic Relationship in Mary Ann Boyd*. Psychiatric Nursing: Contemporary Practice. Philadelphia: Wolters Kluwer.

- Dwi, B., Zuhroidah, I & Sujarwadi, M. (2020). The Effectiveness of Standardized Patient and Role-play Simulation Methods in Improveing Self-confidence and Therapeutic Communication Skills of Nursing Students. *Nursing Health Journal*. 9(1).
<https://doi.org/10.36720/nhjk.vail.128>.
- Groom, J. A, Handerson, D., & Sittner, B. J. (2014). NLN/Jefferies Simulation Framework State of Science Project: Simulation Design Characteristic. *Clinical Simulation in Nursing*, 10, 337-334.
- Jeffries. P.R., & Rogers. K. J. (2012). *Theoretical Framework For Simulation Design in Simulation in Nursing Education*. USA: Laerdal Medical Corporation.
- Linda Wilson, & Samuel W. Price. (2015) . Simulation Principles, Practice, and Mehodologies for Standardized Patient Simulation. In Linda Wilson & Ruth A Wittmann. *Review Manual for the Certified Health Care Simulation Educator Exam*. New york: Springerger Publishing Company, LLC.
- Peplau, H. (1952). *Interpersonal relations: A theoretical framework for application in nursing*. New York: G. Putnam & Sons.
- Suzanne, H. C., Natalia, D. A., & Ranjit, K. D. (2018). *Teaching and Evaluating Therapeutic Communication in Suzanne, H. C., Simulated Scenarios*. In *Simulated Scenarios for Nursing Educator*. New york: Springerger Publishing Company, LLC.
- Suzanne, A. F. (2019). *Learning to communicate professionally in Norman, L. K. and Debbie, S. Psychiatric Nursing*. Missouri: Elsevier.